

۱- برای موضوع قضایای شخصیه از کدام علامت استفاده می‌شود و چرا؟

« پاسخ »

از علامت مثبت (+)

زیرا، در قضایای شخصیه همه مصادیق موضوع موردنظرند.

۲- محمول قضایای شخصیه (از نظر دامنه مصادیق)، از چه قانونی تبعیت می‌کند؟

« پاسخ »

از قانون محمول قضایای محصوره تبعیت می‌کند.

۳- یکی از شرایط نتیجه‌بخش بودن شکل سوم قیاس اقرانی را بنویسید.

« پاسخ »

موجه بودن صغرا- کلی بودن یکی از مقدمه‌ها (۰/۲۵)

۴- شکل دوم قیاس اقرانی دارای چند ضرب منتج است؟

« پاسخ »

چهار (۰/۲۵)

۵- در هر یک از قیاس‌های زیر تعیین کنید:

اولاً: شکل چندم است؟ ثانیاً: نتیجه می‌دهد یا عقیم است؟ ثالثاً: در صورت عقیم بودن، دلیل آن چیست؟

الف) هر الف ب است.

ب) هر جیوه‌ای فلز است.

هر جیوه‌ای هادی الکتریسیته است.

هر ج ب است.

« پاسخ »

الف) شکل دوم (۰/۲۵) عقیم (۰/۲۵) زیرا هر دو مقدمه موجه است. (یا در کیف / نسبت اختلاف ندارند) (۰/۲۵)

ب) شکل سوم (۰/۲۵) منتج (۰/۲۵) (ص ۶۳ تا ۶۶)

۶- یک از شرایط نتیجه دادن شکل اول قیاس اقرانی را بنویسید.

« پاسخ »

موجه بودن صغرا / کلی بودن کبرا (ص ۶۶) (ذکر یک مورد کافی است) (۰/۲۵)

۷- در قیاس زیر، تعیین کنید:

هرالف ب است. بعضی ب ج نیست.

الف) شکل چندم قیاس اقترانی است؟

ب) نتیجه دارد یا عقیم است؟

ج) در صورت عقیم بودن، دلیل آن چیست؟

« پاسخ »

ب) عقیم (نتیجه ندارد) (۰/۲۵)

الف) اول (۰/۲۵)

ج) کبرا کلی نیست (جزیی است) (۰/۲۵)

۸- هریک از موارد سمت راست با کدام مورد از سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است.)

۱- شکل اول قیاس اقترانی

الف) کلی بودن حداقل یکی از دو مقدمه

۲- شکل دوم قیاس اقترانی

ب) اختلاف دو مقدمه در سلب و ایجاب

۳- شکل سوم قیاس اقترانی

« پاسخ »

ب) ۲- شکل دوم (۰/۲۵)

الف) ۳- شکل سوم (۰/۲۵)

۹- شرایط انتاج شکل دوم و سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

شرایط انتاج شکل دوم: ۱- اختلاف در کیف (سلب و ایجاب) - ۲- کلیت کبرا

(هر مورد (۰/۲۵))

شرایط انتاج شکل سوم: ۱- موجه بودن صغرا - ۲- کلیت حداقل یکی از مقدمه‌ها

۱۰- در شکل چهارم قیاس اقترانی، حد وسط در مقدمه‌ی اول ..... و در مقدمه‌ی دوم ..... است.

« پاسخ »

موضوع - محمول (۰/۲۵)

۱۱- هریک از موارد سمت راست با کدام مورد از سمت چپ ارتباط دارد؟

الف) کلی بودن حداقل یکی از دو مقدمه

۱) شرایط نتیجه‌دادن شکل اول قیاس اقترانی

ب) اختلاف دو مقدمه در سلب و ایجاب

۲) شرایط نتیجه‌دادن شکل سوم قیاس اقترانی

ج) کلی بودن کبرا

« پاسخ »

۲) الف (۰/۲۵)

۱) ج (۰/۲۵)

۱۲- شرایط انتاج شکل دوم و سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

شرایط انتاج شکل دوم : ۱- اختلاف در کیف (سلب و ایجاب) $(\frac{0}{25})$ ۲- کلیت کبرا $(\frac{0}{25})$
شرایط انتاج شکل سوم: ۱- موجه بودن صغرا $(\frac{0}{25})$ ۲- کلیت حداقل یکی از مقدمه‌ها $(\frac{0}{25})$

۱۳- چرا هریک از اشکال چهارگانه‌ی قیاس اقترانی دارای شانزده ضرب یا حالت می‌باشد؟

« پاسخ »

زیرا هر شکل دارای دو مقدمه می‌باشد و هر مقدمه می‌تواند یکی از محصورات چهارگانه باشد. $(\frac{0}{5})$

۱۴- در هریک از قیاس‌های زیر تعیین کنید:

اولاً: شکل چندم است؟ ثانیاً: نتیجه می‌دهد یا عقیم است؟ ثالثاً: در صورت عقیم بودن، دلیل آن چیست؟
الف) هر م پ است. هیچ پ ج نیست.
ب) بعضی انسان‌ها مهربان هستند. بعضی انسان‌ها ایرانی نیستند.

« پاسخ »

الف) شکل اول $(\frac{0}{25})$ عقیم $(\frac{0}{25})$ منتج $(\frac{0}{25})$
ب) شکل سوم $(\frac{0}{25})$ عقیم $(\frac{0}{25})$ زیرا: هر دو مقدمه جزئی است. $(\frac{0}{25})$

۱۵- درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید:

نتیجه‌ی موجه‌ی کلی فقط از ضرب اول شکل اول به دست می‌آید.

« پاسخ »

درست است. $(\frac{0}{25})$

۱۶- نتیجه‌ی کدام‌یک از اشکال قیاس بدیهی است؟

« پاسخ »

اول $(\frac{0}{25})$

۱۷- تعیین نمایید قیاس ذیل شکل چندم قیاس است:

هر الف ب است. هیچ ج ب نیست.

« پاسخ »

شکل دوم $(\frac{0}{25})$

۱۸- تعیین نمایید قیاس ذیل شکل چندم قیاس است:
هر ب الف است. هر ج ب است.

« پاسخ »

شکل چهارم (۰/۲۵)

۱۹- درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.
از میان ضروب شکل اول، فقط شش ضرب منتج است.

« پاسخ »

نادرست (۰/۲۵)

۲۰- در قیاس زیر تعیین کنید:

الف) شکل چندم است؟
ب) نتیجه دارد یا عقیم است؟
ج) در صورت نتیجه بخش بودن و یا عقیم بودن، دلیل آن چیست؟

بعضی انسان‌ها شاعر نیستند. هیچ غیر ناطقی شاعر نیست.

« پاسخ »

الف) شکل دوم (۰/۲۵)   ب) عقیم (۰/۲۵)   ج) عدم اختلاف در کیفیت (یا سالبه بودن هر دو مقدمه) (۰/۲۵)

۲۱- شرایط نتیجه بخش بودن شکل اول قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

۱- موجه بودن صغرا (۰/۲۵)   ۲- کلیت کبرا (۰/۲۵)

۲۲- در میان اشکال چهارگانه‌ی قیاس اقترانی، شکل ..... دارای شش ضرب نتیجه بخش می باشد.

« پاسخ »

سوم (۰/۲۵)

۲۳- تعیین کنید هر یک از قیاس‌های ذیل شکل چندم است؟
بعضی الف ب است. - هیچ ب ج نیست.

« پاسخ »

شکل اول (۰/۲۵)

۲۴- تعیین کنید هر یک از قیاس‌های زیر شکل چندم است؟
هر ب الف است. - هیچ ب ج نیست.

« پاسخ »

شکل سوم (۰/۲۵)

۲۵- تعیین کنید عبارت زیر صحیح یا غلط است:
از میان اشکال قیاس اقترانی، نتیجه‌ی شکل چهارم از همه بدیهی‌تر و روشن‌تر است.

« پاسخ »

غلط (۰/۲۵)

۲۶- استدلال زیر، شکل چندم قیاس اقترانی است؟ و چرا نتیجه ندارد؟
«بعضی کتاب‌ها مفید نیستند. هر کتابی خواندنی است.»

« پاسخ »

شکل سوم (۰/۲۵) - به دلیل سالبه بودن صغرا (یا موجه نبودن صغرا) (۰/۲۵)

۲۷- شرایط نتیجه‌بخش بودن شکل اول قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

موجه بودن صغرا (۰/۲۵) - کلی بودن کبرا (۰/۲۵)

۲۸- پاسخ صحیح را انتخاب کنید:

در شکل دوم قیاس اقترانی، چند ضرب مُنتج وجود دارد؟ (۱ شش ۲ چهار

« پاسخ »

مورد ۲ (۰/۲۵)

۲۹- شرایط نتیجه‌بخش بودن شکل سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

موجه بودن صغرا (۰/۲۵) کلی بودن حداقل یکی از مقدمات (۰/۲۵)

۳۰- در شکل اول قیاس اقترانی چند ضرب منتج وجود دارد؟
(۱ شش (۲ چهار

« پاسخ »

(۲ چهار) (۰/۲۵)

۳۱- شرایط نتیجه‌بخش بودن شکل سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

(۱) موجب بودن صغرا (۰/۲۵) (۲) کلیت حداقل یکی از دو مقدمه (۰/۲۵)

۳۲- جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

از میان اشکال قیاس اقترانی «کلی بودن کبرا» از شرایط نتیجه‌بخش بودن شکل‌های ..... و ..... است.

« پاسخ »

اول - دوم (۰/۲۵)

۳۳- توانایی ذهنی خود را آزمایش کنید و برای هر کدام مثالی بزنید.

نتیجه	مقدمه‌ی اول	مقدمه‌ی دوم	
			شکل اول
			شکل دوم
			شکل سوم
			شکل چهارم

« پاسخ »

شکل اول: هر آهوئی پستاندار است.

هر پستانداری مهره‌دار است.

نتیجه: هر آهوئی مهره‌دار است.

شکل سوم: هر ایرانی آسیایی است.

هر ایرانی مهمان‌نواز است.

نتیجه: بعضی آسیایی‌ها مهمان‌نواز هستند.

شکل دوم: هیچ الف ب نیست.

هر ج ب است.

نتیجه: هیچ الف ج نیست.

شکل چهارم: هر انسانی حیوان است.

هر کاتبی انسان است.

نتیجه: بعضی حیوان‌ها کاتب هستند.

۳۴- از بین ضروب شانزده گانه در شکل دوم ..... ضریب و در شکل ..... شش ضرب نتیجه‌ی قطعی می‌دهد.

« پاسخ »

چهار (۰/۲۵) - سوم (۰/۲۵)

۳۵- در قیاس اقترانی نتیجه‌ی «موجهی کلیه» تنها از ضربِ ..... شکلِ ..... به دست می‌آید.

« پاسخ »

اول $\frac{0}{25}$ - اول $\frac{0}{25}$

۳۶- شرایط نتیجه بخش بودن شکلِ سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

صغری موجه باشد. $\frac{0}{25}$ حداقل یکی از دو مقدمه کلی باشد. $\frac{0}{25}$

۳۷- نتیجه‌ی کدام یک از اشکال قیاس اقترانی بدیهی است؟

« پاسخ »

شکل اول $\frac{0}{25}$

۳۸- شکل قیاس «هر الف ب است. هیچ ج ب نیست.» را تعیین کنید.

« پاسخ »

شکل دوم $\frac{0}{25}$

۳۹- شکل قیاس «هر ب الف است. هر ج ب است.» را تعیین کنید.

« پاسخ »

شکل چهارم $\frac{0}{25}$

۴۰- قیاس زیر، شکل چندم قیاس اقترانی است؟ منتج است یا عقیم؟ بعضی شکل‌ها مثلث هستند. هر مثلثی سه ضلعی است.

« پاسخ »

اول $\frac{0}{25}$ منتج $\frac{0}{25}$

۴۱- شرایط انتاج شکل سوم قیاس اقترانی را بنویسید.

« پاسخ »

موجه بودن صغرا $\frac{0}{25}$ کلی بودن حداقل یکی از مقدمات $\frac{0}{25}$

۴۲- تعیین کنید قیاس اقترانی زیر، شکل چندم است؟
بعضی حیوان‌ها پرنده هستند. هر پرنده‌ای تخم‌گذار است.

« پاسخ »

اول (۰/۲۵)

۴۳- تعیین کنید قیاس اقترانی زیر، شکل چندم است؟
هر الف ب است. بعضی الف ج نیست.

« پاسخ »

سوم (۰/۲۵)

۴۴- شرایط نتیجه بخش بودن شکل دوم قیاس اقترانی چیست؟ چند ضرب از ضروب این شکل، نتیجه دارد؟

« پاسخ »

اختلاف در سلب و ایجاب (یا کیف) (۰/۲۵) - کلی بودن کبرا (۰/۲۵) - ۴ ضرب (۰/۲۵)

۴۵- تعیین کنید که هر یک از قیاس‌های ذیل اولاً شکل چندم است؟ ثانیاً منتج است یا عقیم؟ ثالثاً اگر منتج است، نتیجه و اگر عقیم است دلیل آن چیست؟

الف) هیچ مادری نامهربان نیست. - هر ظالمی نامهربان است.
ب) هر ایرانی آسیایی است. - هر ایرانی مهمان‌نواز است.

« پاسخ »

الف) شکل دوم (۰/۲۵) منتج - هیچ مادری ظالم نیست. (۰/۵)
ب) شکل سوم (۰/۲۵) - منتج - بعضی آسیایی‌ها مهمان‌نواز هستند. (۰/۵)

۴۶- شکل سوم قیاس را با ذکر مثال تعریف کنید.

« پاسخ »

شکل سوم قیاس آن است که حدوسط هم در صغرا و هم در کبرا موضوع باشد.
مانند: هر کبوتری پرنده است - هر کبوتری دانه‌خوار است. پس: بعضی پرندگان دانه‌خوارند. ضروب منتج این شکل شش ضرب است و نتیجه این شکل در تمام شش ضرب جزئیه است.

۴۷- شرایط انتاج شکل دوم را بنویسید. ضروب منتج آن چند ضرب است؟

« پاسخ »

انتاج شکل دوم مشروط به دو شرط است.
۱- دو مقدمه در سلب و ایجاب اختلاف داشته باشند. ۲- کبرا کلیت داشته باشد.
ضرورت منتج آن چهار ضرب است.

۴۸- شکل دوم قیاس را با ذکر مثال تعریف کنید.

« پاسخ »

شکل دوم قیاس آن است که حدّ وسط در هر دو مقدمه‌ی آن محمول باشد. مانند: هر مسی فلز است- هیچ عایقی فلز نیست- پس هیچ مسی عایق نیست.

۴۹- کدام یک از اشکال چهارگانه قیاس بدیهی الانتاج است؟ چرا؟

« پاسخ »

تنها شکل اول بدیهی الانتاج است زیرا به سهولت و بدون زحمت نتیجه را استنتاج می‌کند و در صحّت نتیجه تردیدی روا نمی‌دارد، و استنتاج مصداقی در این شکل بسیار واضح و روشن است.

۵۰- شرایط انتاج شکل اول قیاس را نام ببرید و چند ضرب آن منتج است؟

« پاسخ »

شکل اول قیاس در صورتی منتج است که:

- ۱- صغرای آن موجه یعنی مثبت باشد (خواه موجه کلیه یا موجه جزئیه)
  - ۲- کبرای آن کلیه باشد (خواه موجه کلیه یا سالبه کلیه)
- با لحاظ کردن این دو شرط تنها چهار ضرب آن منتج است.

۵۱- با فرض وارد بودن این اشکال که «شکل اول قیاس کمکی به ما نمی‌کند و اگر مقدمات معلوم باشد، نتیجه معلوم است» نتیجه این می‌شود که ..... که این نتیجه‌گیری ..... است و به نظر اشکال گیرنده، این شکل قیاس، نوعی ..... می‌باشد.

- ۱) انسان با دانستن هر قضیه باید تمام احکام و خصوصیات مرتبط با آن قضیه را درک کند - صحیح - مصادره به مطلوب
- ۲) اگر کسی بخواهد قواعد قیاس را به نقد بکشد، چاره‌ای جز استفاده از همان قواعد را ندارد - باطل - مغالطه
- ۳) انسان با دانستن هر قضیه باید تمام احکام و خصوصیات مرتبط با آن قضیه را درک کند - باطل - مصادره به مطلوب
- ۴) اگر کسی بخواهد قواعد قیاس را به نقد بکشد، چاره‌ای جز استفاده از همان قواعد را ندارد - صحیح - مغالطه

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر این اشکال وارد باشد، نتیجه این می‌شود که انسان با دانستن هر قضیه باید تمام احکام و خصوصیات مرتبط با آن قضیه را بی هیچ درنگ و تأملی درک کند و حال آن‌که به روشنی می‌دانیم که این نتیجه‌گیری باطل است. کسی که این اشکال را مطرح کرده، توجه ننموده است که همین اشکال نیز براساس قیاس تنظیم شده، یعنی استدلال او چنین بوده است: ضرب اول شکل قیاس، نوعی مصادره به مطلوب است. هر مصادره به مطلوبی غلط و باطل است، پس ضرب اول شکل اول قیاس هم غلط و باطل است.

۵۲- موقعیت حد وسط در شکل دوم قیاس اقترانی حملی کدام است و شرایط انتاج آن چیست؟

- (۱) در صغری محمول و در کبری موضوع - موجه بودن صغری و کلیت کبری
- (۲) در صغری و کبری محمول - اختلاف دو مقدمه در سلب و ایجاب (کیف) و کلیت کبری
- (۳) در صغری محمول و در کبری موضوع - اختلاف دو مقدمه در سلب و ایجاب (کیف) و کلیت کبری
- (۴) در صغری و کبری محمول - موجه بودن صغری و کلیت یکی از دو مقدمه

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. «حد وسط» در شکل دوم قیاس اقترانی حملی، در صغری و کبری محمول است. شرایط انتاج شکل دوم عبارت است از:
۱- کلیت کبری ۲- اختلاف دو مقدمه در سلب و ایجاب (کیف).

۵۳- در بررسی اعتبار قیاس اقترانی، به کدام مورد نیاید توجه کرد؟

- (۱) درست بودن نتیجه‌ی استدلال
- (۲) سالبه نبودن هر دو مقدمه
- (۳) درست بودن مقدمات استدلال
- (۴) رعایت شرایط حدوسط

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ممکن است نتیجه‌ی یک استدلال صادق باشد ولی آن استدلال معتبر نباشد.

۵۴- نتیجه‌ی کدام قیاس معتبر است؟

- (۱) هرگاه فلز حرارت یابد، منبسط می‌شود، این فلز حرارت نیافته پس منبسط نمی‌شود.
- (۲) یخ از آب است، آب از مایعات است، پس یخ از مایعات است.
- (۳) اگر کسی در خانه بود، در را باز می‌کرد، کسی در راه باز نکرد پس کسی در خانه نیست.
- (۴) هر پرنده‌ای جاندار است بعضی جاندارها ماهی هستند پس بعضی پرنده‌ها ماهی هستند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در گزینه‌ی ۱ با رفع مقدم نتیجه گرفته شده است. در گزینه‌ی ۲ حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است. در گزینه‌ی ۴ شرایط حد وسط رعایت نشده، حد وسط تکرار نشده است.

۵۵- کدام یک به ترتیب دامنه‌ی مصادیق موضوع و محمول را در قضایای «دریاچه‌ی خزر کم آب شده است» و «بعضی

انسان‌ها تاجر نیستند»، به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) مثبت، منفی - منفی، مثبت
- (۲) منفی، مثبت - مثبت، منفی
- (۳) مثبت، منفی - منفی، منفی
- (۴) منفی، منفی - منفی، منفی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. دریاچه‌ی خزر کم آب شده است: موضوع = مثبت، محمول = منفی (در قضایای شخیصیه همواره موضوع مثبت است)
بعضی انسان‌ها تاجر نیستند: موضوع = منفی، محمول مثبت